

Üzleti SzEmle

2021. ősz

1/7

Impresszum

kiadó: Széchenyi István Egyetem

székhelye: Győr, 9026 Egyetem tér 1.

kiadásért felelős: Dr. Dóry Tibor

szerkesztésért felelős: Dr. Szigeti Cecília

ISSN 2732-3862

NINCS EGYETLEN JÓ MEGOLDÁS MINDENRE

Szigeti Cecília

Az Üzleti SzEmle őszi számában a pandémia tapasztalatait és hatásait bemutató tanulmányok, könyvek közül válogattunk.

A Világbank 2021. júliusában közzétett globális gazdasági kilátásokról szóló jelentése szerint a 2020. évi csökkenés után a világgazdaság az idei évben egy rendkívül erős, de nagymértékben egyenlőtlen fellendülést tapasztal. Az előrejelzés szerint a fejlett gazdaságok 90%-a 2022-re várhatóan újra eléri a világvárvány előtti egy főre jutó jövedelmi szintet, addig ez a feltörekvő piacok és fejlődő gazdaságok csupán egyharmadában következhet be.

Megjelent a Környezetvédelmi Teljesítenyindexről (EPI) és a Boldog Bolygó Indexről (HPI) szóló jelentés. A pandémia hatására csökkent a világ ökológiai lábnyoma, de sajnos a várható élettartam is és erősödtek a regionális különbségek.

Két összefoglaló is vizsgálja az újrainduló turizmus jelenségeit. Az egyik tanulmány a Covid-19 helyzet következtében kialakult hatásokat és kihívásokat tárgyalja a turizmus ágazatban mind az elméleti mind a gyakorlati szakemberek számára. A hatások, cselekvések, tapasztalatok a turizmusban jelen lévő három fő érintett – kereslet, kínálat (desztinációmenedzsment) és a politikai döntéshozók szempontjából kerülnek bemutatásra a válság kezdetekor, a helyreállítás és az újraindítás szakaszában. A másik tanulmány feltárja azokat az utazással kapcsolatos kockázatokat, amik a pandémia miatt alakultak ki és kísérletet tesz annak megértésére, hogy miként javítható az utazóközönség bizalma. A kutatás kezdeti szakaszában az utazók döntéshozási folyamatát tanulmányozták, nevezetesen annak megértését, hogy miért valósítják meg, vagy mondják le utazási terveiket és milyen tényezők befolyásolják az utazási kockázatot. 46 ország 1075 utazóját kérdezték meg egy online kutatás keretében. A kutatás második szakaszában 28 szakértői interjúra került sor. A kutatás eredményei hasznosak lehetnek a turizmusban tevékenykedő szervezetek, vállalatok számára és konkrét ajánlásokat tartalmaz a szektor újraindítására.

Az önvezető technológiának, napjaink paradigmaváltó innovációjának alkalmazása a közlekedésben új alapokra helyezi a mobilitásról alkotott jelenlegi elképzeléseinket. Ebbe a forradalmian új helyzetbe vezet be bennünket a Széchenyi István Egyetem kutatói és a SZTAKI munkatársa által jegyzett: Önvezető járművek világa – Társadalmi hatások és kihívások című könyv.

Az összefoglaló címében olvasható tanácsról bővebben Ruth DeFries nemrég magyarul is megjelent könyvében olvashatunk. A szerző szerint a civilizáció fennmaradása a kiszámíthatatlan jövőhöz való gyors alkalmazkodáson és a rugalmasságon múlik, ennek elősegítésére a kutató felsorakoztatja a természet túlélési stratégiáit, amelyek követendő példaként szolgálhatnak a vállalkozások számára is.

NÖVEKEDÉSI KILÁTÁSOK A KORONAVÍRUS JÁRVÁNY ÁRNYÉKÁBAN

IMRE GABRIELLA

PhD, egyetemi adjunktus

Nemzetközi és Elméleti Gazdaságtan Tanszék

A Világbank 2021. júliusában közzétett globális gazdasági kilátásokról szóló jelentése szerint a 2020. évi 3,5%-os csökkenés után a világgazdaság az idei évben egy rendkívül erős, de nagymértékben egyenlőtlen fellendülést tapasztal. A világgazdaság növekedése 2021-ben –a vakcinához való folyamatos, ugyanakkor nagyon egyenlőtlen hozzáférésnek köszönhetően - elérheti az 5,6%-ot, ami az elmúlt 80 év legnagyobb mértékű recesszió utáni fellendülésének számít. Míg azonban a fejlett gazdaságok 90%-a 2022-re várhatóan újra eléri a világjárvány előtti egy főre jutó jövedelmi szintet, addig ez a feltörekvő piacok és fejlődő gazdaságok csupán egyharmadában következhet be. A növekedés elsősorban néhány nagy gazdaságra (Egyesült Államok, Kína) jellemző.

A **fejlett országok** 2021. évi reál GDP növekedése az előrejelzések szerint elérheti az 5,3%-ot: ebben az országcsoportban elsősorban az amerikai gazdaság teljesítménye figyelemre méltó, ahol a járvány utáni visszapattanás jelentős költségvetési támogatás segítségével valósulhatott meg. A **feltörekvő piacok és fejlődő gazdaságok** többségében a növekedés visszafogott: az országcsoport egészének reál GDP növekedése ugyan a prognózis szerint elérheti a 6%-ot is, azonban Kína teljesítményét figyelmen kívül hagyva mindössze 4,4%-ra csökken a gazdasági teljesítmény várható növekedése. A jelentés megállapítja, hogy noha a járvány újabb hullámai már nem érintik olyan súlyosan a gazdasági tevékenységet, mint a korábbiak, az emelkedő esetszámok, az oltási programok lassúsága és a költségvetési támogatások részleges visszavonása ellensúlyozza a külső kereslet erősödéséből és a nyersanyagárak emelkedéséből realizálható előnyöket. A fellendülés várhatóan a kelet-ázsiai, csendes-óceáni térségben lesz a legerősebb, ami a kínai gazdasághoz fűződő szorosabb kapcsolatokkal magyarázható. Az **alacsony jövedelmű országok** válságból való kilábalása különösen gyenge: a várható gazdasági fellendülés mértéke a 2021. évben mindössze 2,9%. A világbanki jelentés szerint a járvány nemcsak a szegénységcsökkentés terén elmúlt évtizedekben elért eredményeket tette zárójelbe azáltal, hogy 1998 óta először 100 millió fővel nőhet azoknak a száma, akik extrém szegénységben élnek, hanem az emelkedő élelmiszerárak következtében elmélyítette az élelmiszerbiztonsághoz kapcsolódó problémákat is. Ami a Magyarországot is magában foglaló **közép-európai térség**¹ növekedési kilátásait illeti, ez várhatóan 4,6% körül alakul 2021-ben, hazánk gazdasági növekedése ugyanakkor elérheti a 6%-ot is. Az uniós helyreállítási csomag enyhíti a régióban beruházások hiányát, bár a lendületet mérsékelheti a források adminisztratív és kormányzati kapacitások hiánya miatti alacsony felhasználása. A járványügyi kockázatok mellett a régióban jelentősek a pénzügyi kockázatok is, különösen a nagyarányú devizaalapú adóssággal rendelkező országok esetében. Mivel az infláció felgyorsulása tovább korlátozza a központi bankok mozgásterét a negatív külső sokkhatások ellensúlyozásában, a régió jegybankjainak egyharmada (köztük a Magyar Nemzeti Bank is) kamatemelési ciklust indított a pénzromlás megfékezésére.

---

¹ Közép-Európa: Bulgária, Horvátország, Magyarország, Lengyelország, Románia

A világbanki előrejelzéshez jelentős lefelé irányuló kockázatok kapcsolódnak az új vírusvariánsok következtében kialakuló esetleges újabb fertőzési hullámok, valamint a feltörekvő piacok és a fejlődő országok magas adósságszintjei miatt. Továbbá jelentős a bizonytalanság a fellendülés erejével és tartósságával kapcsolatban 2021 után.

A Világbank jelentése kiemeli, hogy az országok válságból való egyenlőtlen kilábalása szükségessé teszi a rövid- és hosszútávú kihívások kezelésére irányuló politikai erőfeszítéseket a kormányok, a magánszektor és a nemzetközi közösség részéről. Mivel a fejlődő országok gazdasági fellendülésének előfeltétele a vakcinabeszerezés akadályainak leküzdése, az intézkedéseknek magukban kell foglalniuk a fejlett országokban rendelkezésre álló oltóanyag- többlet fejlődő országokba történő átirányítását, a vakcinagyártás bővítését, az oltások alapanyagaira vonatkozó kereskedelmi korlátozások megszüntetését és az oltásokra vonatkozó megrendelések és szállítási határidők átláthatóvá tételét. A másik sürgető feladat az adósságok kordában tartása. Az elmúlt évtizedben az adósságszintek soha nem látott mértékben és gyorsasággal növekedtek világszerte. Az államadósság növekedésének tendenciáit a járvány tovább erősítette, ami rávilágít az adósságból finanszírozott kiadások gondos (elsősorban termelési célú) felhasználásának a fontosságára. A járvány utáni helyreállítás egyedülálló lehetőséget jelenthet a kormányok, a magánszektor és a nemzetközi intézmények számára egy zöld, rugalmas és inkluzív gazdasági fejlődés alapjainak a megteremtéséhez.

Kulcsszavak: reál GDP-növekedés, koronavírus járvány, Világbank, GEP-jelentés

Forrás: Worldbank Group (June 2021): Global Economic Prospects, Washington

A TURIZMUS IPARÁG ÚJRAINDÍTÁSA

Keller Veronika

PhD, egyetemi docens,

Marketing és Menedzsment Tanszék, Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar, Széchenyi István Egyetem

A tanulmány a Covid-19 helyzet következtében kialakult hatásokat és kihívásokat tárgyalja a turizmus ágazatban mind az elméleti mind a gyakorlati szakemberek számára. A hatások, cselekvések, tapasztalatok a turizmusban jelen lévő három fő érintett – kereslet, kínálat (desztináció-menedzsment) és a politikai döntéshozók szempontjából kerülnek bemutatásra a válság kezdetekor, a helyreállítás és az újraindítás szakaszában.

Kulcsszavak: turizmus, válság, lendület, helyreállítás

A szerző azonosítja a szakterület kutatói számára azokat a kutatási területeket, melyek a jövőt meghatározhatják:

- a személyes adatok védelme, applikációk használata az etikai irányelvek betartása mellett;
- innovációk, újítások, amik a sikeres működés és újranyitás szempontjából szükségesek;
- a globális-lokális paradoxon érvényesülése a közlekedés újrászervezésében és az ellátási láncok újragondolásában;
- az egyéni érdekek - biztonság és egészségügyi megfontolások – vizsgálata a turisták döntéshozásakor;
- a jelenlegi helyzetre kihívásként tekinteni és a szükséges változtatásokat megtenni;
- a turisták érintettségének növelése a helyi közösségek és a munkavállalók iránt, a járványügyi szabályok fokozott betartása érdekében;
- a turizmushoz köthető high-tech szolgáltatások és érintésmentes megoldások kidolgozása;
- reaktív és proaktív fenntarthatósági stratégiák kidolgozása a poszt-Covid időszakra a profitcélok érdekében.

A szerző emellett bemutatja a Covid-19 járvány turizmusra gyakorolt hatásait és lehetséges kutatási területeit az érintettek szemszögéből a pandémia három szakaszában.

Lehetséges kutatási irányok a **kereslet**, vagyis a turisták szempontjából a *válság kezdetekor*:

- a trauma hatása az utazási attitűdökre, jövőbeli utazási szándékra;

- kríziskommunikáció hatása a turisták észlelt kockázatára, döntéshozatalára, jövőbeli utazási szándékára és a szolgáltatás minőségének megítélésére;
- az álhírek hatása a turisták észlelt kockázatára és a desztináció imázsára;
- a foglalási rendszerek és a lemondási politika szigorításának hatása a turisták attitűdjére és viselkedésére.

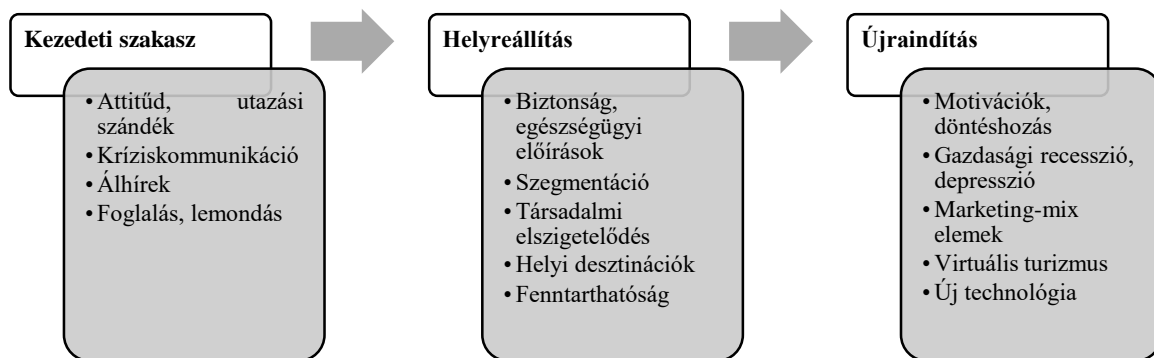
Lehetséges kutatási irányok a **kereslet**, vagyis a turisták szempontjából a *helyreállítás szakaszában*:

- a biztonsági és az egészségügyi előírások hatása a turisták attitűdjére, döntéshozására és viselkedésre;
- szegmentációs stratégiák és kritériumok (érték, életstílus, biztonság stb.);
- a társadalmi elszigetelődés, a túlzott közösségi médiahasználat hatása az emberek mentális, pszichológiai egészségére, a turisták attitűdjére és utazási szándékára;
- a helyi desztinációk iránti növekvő igény, valamint az utasok mobilitásának és preferenciáinak elemzése;
- a tömegturizmus és a klímaváltozással kapcsolatos problémák ismeretének vizsgálata.

Lehetséges kutatási irányok a **kereslet**, vagyis a turisták szempontjából az *újraindítás szakaszában*:

- az „új turisták” motivációinak, magatartásának, döntéshozatali folyamatának megértése (célorientált utazás, desztinációk új oldalának megismerése, a luxusutazás újradefiniálása);
- a Covid-19 következtében kialakult gazdasági recesszió, depresszió turizmusra gyakorolt hatásának megértése;
- az új árazási stratégia, foglalási rendszer, szegmentálási és kommunikációs stratégia megértése;
- a virtuális turizmussal kapcsolatos fogyasztói tapasztalatok megismerése (vélemény, elfogadás, használat, elégedettség);
- az új technológia elfogadásának megértése (1. ábra).

1. ábra: Lehetséges kutatási irányok a keresleti oldal vizsgálatára

Lehetséges kutatási irányok a **kínálat**, vagyis az üzleti, piaci szereplők szempontjából a *válság kezdetekor*:

- az egyén biztonságának és stabilitásának biztosítása;
- az online lehetőségek, a virtuális csatornák kiépítése a bizalom és a márkaépítés érdekében;
- a dolgozók felé történő kommunikáció;
- az egészségügyi, biztonsági előírások betartása;
- pénzügyi likviditás biztosítása.

Lehetséges kutatási irányok a **kínálat**, vagyis az üzleti, piaci szereplők szempontjából a *helyreállítás szakaszában*:

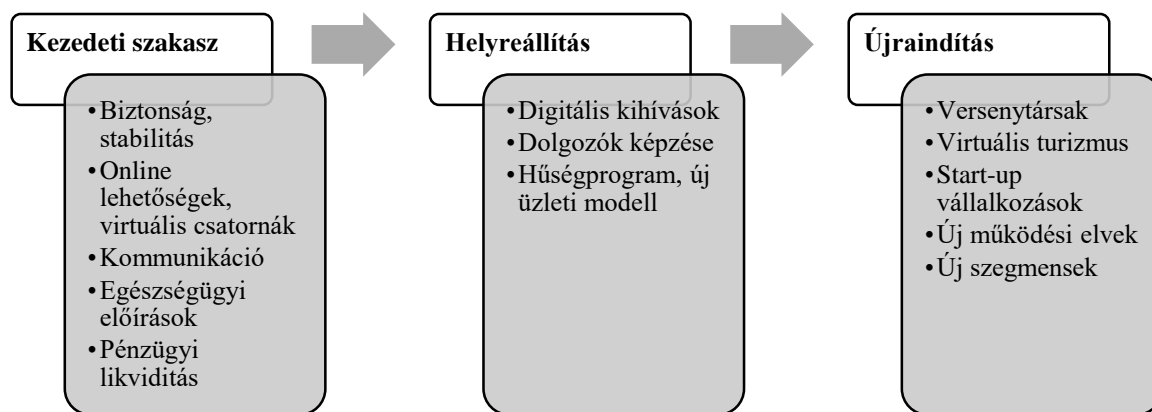
- a digitális kihívások tanulmányozása;
- dolgozók (át)képzése;
- hűségprogramok és új üzleti modellek kidolgozása a turisták bizalmának megteremtése érdekében.

Lehetséges kutatási irányok a **kínálat**, vagyis az üzleti, piaci szereplők szempontjából az *újraindítás szakaszában*:

- új versenytársak;
- a virtuális turizmus, mint helyettesítő, vagy kiegészítő termék;
- új start-up vállalkozások megjelenése a turizmus értékláncban;
- új működési elvek megfogalmazása;
- új szegmensek megcélzása (2. ábra).

2. ábra: Lehetséges kutatási irányok a kínálati oldal vizsgálatára

Lehetséges kutatási irányok a **politikai döntéshozók** szempontjából a *válság kezdetekor*:

- a közpénzek áttekinthetősége, hatékonysága;
- a lobbicsoportok érdekeinek érvényesítése a forrásallokáció kapcsán;
- a kríziskommunikáció és a felhasználók által generált tartalmak desztinációra és márkaimázsra gyakorolt hatása;
- a desztináció márkázása, imázsának építése.

Lehetséges kutatási irányok a **politikai döntéshozók** szempontjából a *helyreállítás szakaszában*:

- a kormányzati intézkedések hatékonyságának vizsgálata;
- a kríziskommunikáció hatásának feltérképezése a turisták attitűdjére, utazási szándékára és a desztináció imázsára.

Lehetséges kutatási irányok a **politikai döntéshozók** szempontjából az *újrarendítés szakaszában*:

- a turizmus infrastruktúrájának belföldivé tétele;
- globális együttműködés a klímaváltozás és fenntarthatóság problémáinak megértése érdekében;
- a kormányzati intézkedések és támogatások hatásának megértése (3. ábra).

3. ábra: Lehetséges kutatási irányok a politikai döntéshozatal vizsgálatára

A tanulmány kiemelten hasznos lehet a turizmus területén dolgozó elméleti és gyakorlati szakemberek számára, hiszen számos olyan aspektust felvet, ami a pandémia lehetőségként (poraktív stratégia) történő figyelembevételével számol, illetve a kutatók számára lehetséges kutatási irányokat azonosít.

Kép forrása: <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20201116/horrorbeszamolo-a-turizmusbol-koronavirus-jarvany-idejen-457400>

Forrás: Sigala, Marianna (2020) Tourism and COVID-19: Impacts and implications for advancing and resetting industry and research, Journal of Business Research, Volume 117, Pages 312-321, ISSN 0148-2963, <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.06.015>.

KILÁTÁSOK ÉS KIHÍVÁSOK A TURIZMUS ÚJ KORSZAKÁBAN

Keller Veronika

PhD, egyetemi docens,

Marketing és Menedzsment Tanszék, Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar, Széchenyi István Egyetem

A tanulmány feltárja azokat az utazással kapcsolatos kockázatokat, amik a pandémia miatt alakultak ki és kísérletet tesz annak megértésére miként javítható az utazóközönség bizalma. A kutatás a pandémia két szakaszában került lefolytatásra. A kezdeti szakaszban az utazók döntéshozási folyamatát tanulmányozták, nevezetesen annak megértését, hogy miért valósítják meg, vagy mondják le utazási terveiket és milyen tényezők befolyásolják az utazási kockázatot. 46 ország (52 nemzetiség) 1075 utazóját kérdezték meg egy online kutatás keretében. A kutatás második szakaszában 28 szakértői interjúra került sor. A kutatás eredményei hasznosak lehetnek a turizmusban tevékenykedő szervezetek, vállalatok számára és konkrét ajánlásokat tartalmaz a szektor újraindítására.

Kulcsszavak: észlelt kockázat, döntéshozás, kommunikációs stratégia, turizmus újraindulása

A szerzők 5 fő kutatási kérdés megválaszolását tűzték ki célul:

1. Megváltozott-e az utazási kockázat észlelése a Covid-19 járvány kitörése óta?
2. Milyen tényezők befolyásolják az utazási kockázat észlelését és ezen keresztül az utazással kapcsolatos döntéseket (utazás megvalósítása, vagy lemondása) a pandémia kezdeti szakaszában?
3. A korábbi utazási tapasztalatok befolyásolják-e az utazók döntéshozatali folyamatát a pandémiás helyzetben?
4. Milyen típusú kommunikáció van nagyobb hatással az utazók döntéshozatali folyamatára a pandémia kezdeti szakaszában?
5. Milyen fő javaslatok vannak az országok számára a bizalom kialakítása érdekében?

A Covid-19 járvány hatására bekövetkező változások miatt a turizmus iparágban tevékenykedő vállalatok számára elengedhetetlen az innováció. Az utazási kockázat a Covid-19 járvány hatására megváltozott.

A vakcina jelenheti az egyik megoldást az észlelt kockázat csökkentésében. Az egyéni biztonsággal kapcsolatos tényezők szerepe a legfontosabb.

Az utazás lemondása nagymértékben függ az utazók által észlelt kockázattól, vagyis a fertőzés bekövetkezésének valószínűségétől, a fenyegetettség mértékétől, az utazók nemzetiségétől és az utazási szándéktól.

Kiemelten fontos a célcsoporttal az utazás tervezése előtti szakaszban való kommunikáció, hiszen a média által közölt hírek szintén jelentős hatással vannak a kockázatra. A helyi önkormányzatok egészséggel, biztonsággal kapcsolatos kommunikációja lényeges. Az informális kommunikáció veszélyes és akár az utazás elhalasztásához, lemondásához vezethet. Különösen lényeges, hogy a desztinációk megfelelő információval, ismeretekkel (szükséges intézkedések, korlátozások megfelelő kommunikálása) lássák el az utazóközönséget. A turizmus területén tevékenykedő szervezetek célja a vírus terjedésének csökkentése, és az utazók észlelt kockázatának csökkentése.

A kormányzati és egészségügyi intézmények által folytatott kommunikációba vetett bizalom, jelentős mértékben növeli az egyéni utazási tervek megvalósítását. Ennek tükrében kiemelt szerepe van kríziskommunikációnak már a válság kezdeti szakaszában is a pánikkeltés elkerülése végett.

A szakértői interjúk tanulságai alapján a szerzők megfogalmazták az országok számára azokat a fő javaslatokat, amik a turizmus újraindításához szükségesek. Így a pénzügyi (rugalmas hitelfelvétel) és az adózási rendszerek újragondolása (az ágazati támogatás nem elegendő) és országon belüli összehangolása, az egészségügyi helyzetről és a biztonsági intézkedések globális, WHO által koordinált egységesítése. Az interjúalanyok szerint szükség lenne a reptereken az egységes egészségügyi protokoll kidolgozására, és a járvány újabb előretörésének megfékezése érdekében állandó (nem csupán időszakos) intézkedések bevezetésére. Lényeges, hogy a kormányzati szervek és az üzleti élet szereplői transzparens kommunikációt folytassanak a valós pandémiás helyzetről és a higiéniai ajánlások betartásáról. Emellett a rugalmas munkavégzési formák (távmunka), a munkaerőkölcsönzés, az anyagi támogatás és a folyamatos képzés jelenthetik a megoldást az ágazat munkavállalói számára. A robotok alkalmazása (emberi munkaerő helyettesítése) nem ajánlott egy olyan ágazatban, ahol a személyes kapcsolatoknak és az érzelmeknek különösen fontos szerepe van. A szerzők a minősítő tanúsítványok használatát is felvetik, hiszen ezáltal javítható a biztonsági előírások (megnyugtató egyes utazók számára – észlelt kockázat csökkenése), ugyanakkor megnövekedett költséget jelent az ágazat vállalkozásai számára.

Forrás: Villacé-Molinero, Teresa, Fernández-Muñoz, Juan José, Orea-Giner, Alicia, Laura Fuentes-Moraleda, Laura (2021) Understanding the new post-COVID-19 risk scenario: Outlooks and challenges for a new era of tourism, Tourism Management, Volume 86, 104324,

ISSN 0261-5177, <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2021.104324>.

ÚT A JÖVŐBE
FELKÉSZÜLTÜNK AZ ÖNVEZETŐ FORRADALOMRA?

MADARÁSZ ERIKA ZSUZSANNA

PhD-hallgató

Széchenyi István Egyetem – Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola

Az önvezető technológiának, napjaink paradigmaváltó innovációjának alkalmazása a közlekedésben új alapokra helyezi a mobilitásról alkotott jelenlegi elképzeléseinket. Az autonóm járművek hatásai, sőt komplex, szerteágazó hatásrendszere azonban nem korlátozódik kizárólag a közlekedés területére: alapvető gazdasági, társadalmi, jogi, intézményi, területi, szociális változásokat indukál.

Kulcsszavak: önvezető járművek, autonóm technológia, mobilitás, társadalmi hatások

A napjainkban természetesnek tekintett keretrendszerre alapozva elképzelni is nehéz, hogy mennyire változtatja meg életünket, szokásainkat, napi rutinunkat, a térhez való viszonyunkat, ha a megszokott, hagyományos személygépjárművek helyett izgalmas, új önvezető járművek teszik lehetővé mobilitásunkat. A (nagy)városok integrált autonóm személy-és áruszállítási rendszerei a jövőben hatékony megoldást kínálhatnak a torlódásokra, a zsúfoltságra és a légszennyezettségre, az újrahasznosított terek pedig élhetőbbé tehetik a várost. A globális ellátási lánc, vele együtt a termelési rendszerek is átalakulnak az önvezető technológia alkalmazásának hatására, éppúgy, mint fogyasztási szokásaink, preferenciáink. Ebbe a forradalmian új helyzetbe vezet be bennünket a Csizmadia Zoltán és Rechnitzer János által szerkesztett *Önvezető járművek világa – Társadalmi hatások és kihívások* című könyv, amely az Akadémiai Kiadó gondozásában jelent meg, online formában. A Széchenyi István Egyetem kutatói és a SZTAKI munkatársa által jegyzett könyvben a témában releváns hazai és nemzetközi elméleti modellek, tudományos kutatási eredmények és a szerteágazó hatásrendszerek áttekintése vezeti fel a hazai empirikus kutatás eredményeinek ismertetését. A kötet szerzői reprezentatív kérdőíves felmérésükben a 18 éves és annál idősebb magyar lakosok körében vizsgálták az önvezető járművekkel kapcsolatos attitűdöket, várakozásokat. A kutatás eredményei szerint a magyar társadalom nagyobb része (50-60%) hallott már az önvezető járművekről, de csak körülbelül 1-5%-a rendelkezik róluk személyes tapasztalattal (ült önvezető járműben). A nemzetközi trendekkel összhangban, hazánkban is (egyelőre) inkább semleges a társadalom viszonya az új technológiához; a válaszadók egynegyede lelkesen várja, nagyjából ugyanakkora hányada pedig kételkedve fogadja az önvezető járműveket.

Forrás: https://mersz.hu/dokumentum/m813aojv_1/

Mit tenne a természet? – Útmutató bizonytalan időkre

Szigeti Cecília

PhD, egyetemi docens,

Nemzetközi és Elméleti Gazdaságtan Tanszék, Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar,
Széchenyi István Egyetem

„A természet mélyenszántó bölcsessége arról, hogyan maradhatunk fenn egy összekapcsolt, bizonytalan világban, szürreálisan aktuálissá vált, miközben ez a könyv éppen nyomdába került”- olvashatjuk Ruth DeFries nemrég magyarul is megjelent könyvében. A szerző szerint a civilizáció fennmaradása a kiszámíthatatlan jövőhöz való gyors alkalmazkodáson és a rugalmasságon múlik, ennek elősegítésére a kutató felsorakoztatja a természet túlélési stratégiáit, amelyek követendő például szolgálhatnak nemcsak az emberek, de a vállalkozások számára is.

A könyv aktualitását, amire a szerző utal, a COVID világjárvány jelentette. Az elmúlt években, rövid idő alatt megérezhette az emberiség, hogy bármilyen sok tudás birtokában van, azért a világ továbbra is veszélyes hely. A modern világ ikersárkányainak (a klímaváltozásnak és a globalizációnak) a legyőzésére szükség van a modern ember minden kreativitására. De a szerző szerint a harc nem reménytelen: eszközöket, megoldásokat mutat a természet tárházából, amelyekkel nagyobb eséllyel vehetjük fel a harcot a fenyegető veszélyekkel és a bizonytalansággal szemben.

A tanácsai a következők:

- Talpra állás, zuhanás után: használj megszakítókat!
- Tegyéél több lóra! A diverzitás megtérül.
- Vigyázz, hálózat! Védekezz a láncreakciós összeomlás ellen!
- Nincs egyetlen jó megoldás mindenre: hozzunk alulról szerveződő döntéseket!

A könyvet az igényes ismeretterjesztő irodalom hagyományainak megfelelően részletes végjegyzetekkel látták el, így az érdeklődők számára folyamatosan olvasható, figyelemfelkelő olvasmányként, de a jegyzetek a témában jártas szakemberek számára is fontos háttérinformációkat adhatnak.

Kulcsszavak: fenntarthatóság, globalizáció, COVID

Forrás: <http://www.ruthdefries.com/>

A könyv a Pallas Athéné Kiadó gondozásában jelent meg magyar nyelven.

MEGJELENT A VILÁG KÖRNYEZETVÉDELMI TELJESÍTMÉNYINDEXÉRŐL SZÓLÓ JELENTÉS

Szigeti Cecília

PhD, egyetemi docens,

Nemzetközi és Elméleti Gazdaságtan Tanszék , Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar,
Széchenyi István Egyetem

A 2020-as környezetvédelmi teljesítményindex (EPI) adataalapú összefoglalót nyújt a világ fenntarthatósági helyzetéről. Az EPI 11 kérdéskategóriában 32 teljesítménymutatót használ és 180 országot rangsorol a környezeti egészség és az ökoszisztémák életképessége alapján. Ezek a mutatók nemzeti szinten mutatják meg, hogy az országok mennyire állnak közel a kitűzött környezetpolitikai célokhoz. A legfrissebb rangsor alapján Magyarország a 33. helyen áll, Románia és Horvátország között.

Az EPI összetett indexként a fenntarthatóság számos mutatójára vonatkozó adatokat egyetlen számba sűríti. Olyan értékelési lehetőséget kínál, amely kiemeli a környezeti teljesítmény terén élenjárókat és lemaradókat, és gyakorlati útmutatást nyújt a fenntartható jövő felé igyekvő országok számára. Az EPI hatékony szakpolitikai eszközt kínál az ENSZ Fenntartható Fejlesztési Célok elérésére és a társadalom fenntartható jövő felé való elmozdítására.

Az EPI általános rangsorai azt mutatják, hogy mely országok kezelik a legjobban azokat a környezeti kihívásokat, amelyekkel minden nemzetnek szembe kell néznie. Az összesített pontszámokon túlmutatva és az adatok mélyére hatolva elemezhetjük a teljesítményt kérdéskategóriánként, szakpolitikai célkitűzésenként, összehasonlító csoportonként és országonként. Ez a szemléleti és összehasonlító perspektíva segíthet a környezeti fejlődés meghatározó tényezőinek megértésében és a szakpolitikai döntések finomításában.

Az összetett index maximális értéke 100, ez jelenti a legjobb elvi környezeti teljesítményt. Jelenleg Dánia áll az élen (82,5 pont), a második helyezett Luxemburg (82,3) harmadik Svájc (81,5). A legutolsó helyen Libéria áll (22,6) és itt megfigyelhető az a sajnálatos tendencia, hogy nem csupán alacsony az EPI értéke, hanem csökkent is az elmúlt évek során.

Kulcsszavak: fenntarthatóság, EPI, SDG

Forrás: <https://epi.yale.edu/epi-results/2020/component/epi>

MÉRJÜNK ÚGY, AHOGY ÉLNI SZERETNÉNK!
MEGJELENT A BOLDOG BOLYGÓ INDEXRŐL SZÓLÓ JELENTÉS

Szigeti Cecília

PhD, egyetemi docens,

Nemzetközi és Elméleti Gazdaságtan Tanszék , Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar,
Széchenyi István Egyetem

A 2020-as Boldog Bolygó Indexről (HPI) szóló jelentés áttekintést nyújt a világ jóllétének alakulásáról. A HPI aszerint rangsorolja az országokat, hogy milyen hatékonyan biztosítanak hosszú, boldog életet anélkül, hogy kimerítenék a korlátozott környezeti erőforrásainkat. Az indexet 2006-ban fejlesztették ki, hogy megkérdőjelezze azt az elképzelést, hogy az országoknak a folyamatos gazdasági növekedésre kell összpontosítani. A az index számításának célja, hogy segítse az országokat a nemzeti „haladás” fogalmának újraértelmezésében. A listát évek óta Costa Rica vezeti, Magyarország a 69. helyen áll a legfrissebb eredmények szerint.

A Boldog Bolygó Index azt méri, ami számít: hogyan biztosítható fenntartható jóllét az emberiség számára. Megmutatja, hogy milyen jól teljesítenek a nemzetek a hosszú, boldog, fenntartható és kiegyensúlyozott élet elérésében.

A válságok, amelyekkel szembe kell néznünk: a tartós egyenlőtlenségek, a klímaváltozás és a biológiai sokféleség gyorsuló csökkenése, összefüggnek egymással, és ugyanabból az alapvető problémából fakadnak. Gazdaságaink úgy vannak felépítve, irányítva és mérve, hogy elősegítsék a rövid távú gazdasági növekedést a hosszú távú közösségi jóllétnövekedéssel szemben. A jelenlegi világgazdasági rendszerünk középpontjában a növekedés áll. A döntések háttérében felismerhető az a meggyőződés, hogy a GDP növekedése egyet jelent a jóllét növekedésével és általánosan előnyös mindenki számára. A valóságban a GDP-növekedés önmagában nem jelent jobb életet mindenki számára, a különösen azokban az országokban, amelyek már eleve gazdagok. Nem veszi figyelembe az egyenlőtlenséget, azokat a dolgokat, amelyek igazán számítanak az embereknek, mint például a társadalmi kapcsolatok, az egészség, vagy az, hogy hogyan töltik a szabadidejüket, és ami a legfontosabb, figyelmen kívül hagyja a bolygónk eltartóképességének határait.

A Boldog Bolygó Index segít a kérdés megválaszolásában: "Lehetséges-e jól élni anélkül, hogy ez a Föld kárára válna?"

A HPI Index ehhez a következő három dimenziót méri:

- jóllét (Az egyes országok lakosai hogyan értékelik az életminőségüket egy nullától tízig terjedő skálán),
- ökológiai lábnyom,
- várható élettartam.

Meglepő módon a COVID-19 világjárvány a HPI enyhe emelkedéséhez vezetett. Bár a várható élettartam világszerte csökkent, de az ökológiai lábnyom csökkent. A világjárvány hatása a szubjektív jóllétre vegyes volt. Sok országban nem volt tapasztalható jelentős visszaesés a jóllétben (2020 júliusa és decembere között) sőt, néhány országban még nőtt is ez az érték.

Ez felveti a kérdést, hogy mi számít igazán a jólét szempontjából - lehetséges, hogy a jólét fenntartása kisebb hatással van a Földre, mint azt korábban gondoltuk.

Kulcsszavak: fenntarthatóság, HPI, SDG

Forrás: <https://happyplanetindex.org/wp-content/themes/hpi/public/downloads/happy-planet-index-briefing-paper.pdf>